

избор. В резултат на това, вече трайно изселване, градът много дълго време не може да възстанови демографския си потенциал отпреди войната. Преживеният демографски срив, бавните темпове на възстановяване на основните демографски показатели създават проблеми дори при формирането на новобрачни двойки. Такъв е случаят с абаджи Марин, бащата на автора на документа. Когато той преценява, че е достатъчно зрял и решава да създаде свое семейство, поради липса на подходящо момиче в Русе, се налага да му търсят жена сред русенските изселници във Влашко. Двамата съдружници, очевидно са достатъчно близки, за да си оказват помощ и при решаване на лични проблеми и Х.Петко, вече семеен, предлага за жена своя племенница, чието семейство след войната е останало в Пловдив.⁴

Този румънски град, разположен на важни търговски пътища, привлича русенци още от XVIII век. Според дописка в "Дунавска зора" от 29 март 1869 г. "Пловдив не е бил друго освен просто едно село от 300-400 къщи. Но около 1780 г., когато преминали Дунава много български домакинства, прокудени от отечеството си... заправили се тук няколко стотин къщи български, от които повечето били из Русчук и Свищов."⁵ Цитираната със съкращения дописка съдържа някои неточности, но предвид събитията, разиграли се в Русенско през последните десетилетия на XVIII в., като цяло информацията в нея може да се приеме за достоверна. През този период Османската империя изживява дълбока социално-икономическа и политическа криза, довела до повсеместни феодални размирици и отцепнически движения, които засягат и периферната русенска каза. В т.нар. "Обретенев сборник", чийто автор е небезизвестният Обретен Ганюв, е документирана ожесточената борба за власт между Кадишеоглу и Бурунсуз Ахмед ага от пролетта на 1777 г.⁶ На следващата година сред претендентите за аялълка се нарежда и Челебиоглу Мехмед ага. Съперничеството между кандидатите за поста русенски аян трае години и вероятно е белязано с кръвта на мнозина. Едва в 1785 г. Челебиоглу Мехмед ага се добира с оръжие до аялълка, а местните жители християни и мюсюлмани, в ролята на неволни свидетели на жестоката драма, понасят сериозни материални щети, дават се и немалко човешки жертви.⁷ Изброяването на подобни събития, пряко засегнали Русе и околните села, може да продължи чак до 1795 г., когато на власт идва Тръстениклизаде Исмаил ага, който успява до известна степен да стабилизира положението. Несигурността, страхът за живот и имот през тези близо 20 размирни години провокира непрекъснати единични и масови бягства, които очевидно са взели значителни размери, защото новият русенски аян, установил отрицателните последици от демографските загуби, спешно се сдобива с ферман от Портата за възвръщане на бегълците от русенска област.⁸ Предвид зависимото си положение, влашкият княз Ал.Мурзи е принуден да се съобрази със султанската заповед и нарежда да се съставят списъци на българските изселници и да започне транспортирането им до старите им поселения. Някои се подчиняват и се връщат, но други, възползвайки се от мълчаливата подкрепа на румънските власти, успяват да се укрият и с годините да се приспособят към новата обстановка. Въпреки трудностите в комуникациите изселниците правят всичко възможно, за да не скъсат напълно връзките